

Femke Takes

Guus Kuijer *Met de wind mee naar de zee*. Met tekeningen van Alice Hoogstad. Amsterdam: Querido 2001, ISBN 90 214 7272 4, 104 blz., € 11,95

Bij ons is het mogen uitzoeken van een boek tijdens de kinderboekenweek een jaarlijks terugkerend ritueel. Dat mocht ik vroeger en dat mogen mijn kinderen nu. Het leuke is dat je één boek uitzoekt en er een tweede bij cadeau krijgt. In de kinderboekenweek van 2001 was het boekenweekgeschenk *Ik ben Polleke hoor!* Ik las het mijn zoon voor, hij was toen negen en we vonden het beiden geweldig. Wat een humor heeft die Polleke en wat ontroert ze. We ontdekten ook dat dit deel vijf was van een serie. Dus in de daarop volgende periode werd het eerste deel *Voor altijd samen, amen* geleend uit de bibliotheek, zodat we bij het begin konden beginnen. We kregen de smaak te pakken en deel twee *Het is fijn om er te zijn werd* geleend. Vervolgens het derde deel *Het geluk komt als de donder*. Tenslotte zocht mijn zoon tijdens de kinderboekenweek van 2002 deel vier uit: *Met de wind mee naar de zee*.

De delen volgen weliswaar de levensloop van Polleke, maar kunnen goed onafhankelijk van elkaar gelezen worden. Hoewel je als lezer het door de vele dialogen en concrete beschrijvingen niet onmiddellijk in de gaten hebt, lees je niet een boek over maar een boek van Polleke. In *Met de wind mee naar de zee* word je opeens geconfronteerd met een verwijzing naar de compositie van het boek. Aan het eind van het boek stopt zelfs het verhaal, omdat Polleke over de verdrietige gebeurtenissen niet kan schrijven. Ze schrijft nog wel een mooi gedicht. Er staan overigens meer gedichten in van de hand van Polleke en haar dichtkunst mag er zijn. De stijl van het boek is indringend direct en maakt gebruik van een eigen taal die hoort bij Polleke. De lezer voelt haar als het ware denken door woorden als wiebel, iebel, bliepig en ziepig. De ontroering bereikt Polleke door het benoemen van haar emoties en de vaak ironische weergave van zichzelf en de situaties waarin ze terechtkomt.

In *Met de wind mee naar de zee* is Polleke twaalf jaar en vinden er een aantal grote gebeurtenissen in haar leven plaats. Haar vader Spiek komt afgekickt terug uit Nepal. Hij heeft 'zichzelf' gevonden en begint met zijn vriendin Ina een 'spiritueel centrum'. Haar moeder Tina besluit te gaan trouwen met Wouter, de meester van Polleke, en haar opa blijkt ernstig ziek te zijn. Bovendien heeft ze ruzie met haar beste vriendin Caro en haar grote liefde Mimoen, omdat zij met elkaar hebben gezocht. Polleke's nieuwe vriendin Consuelo probeert op geheimzinnige wijze vrede tussen hen te stichten. Ze laat de ruziemakers alle drie een haar uit hun hoofd trekken, deze in de lucht gooien en een versje opzeggen: 'Waar gaat de haar naartoe? Met de wind mee. Waar gaat de wind naartoe? Naar de zee. Dan is het nu geen oorlog meer maar vrede'.

De grootouders van Polleke spelen een belangrijke rol in haar leven. Zij zijn de ouders van Spiek, die eigenlijk Gerrit heet en ze wonen landelijk in de woning van hun voormalige boerderij. Polleke gaat vaak bij hen logeren. Ze heeft daar haar rubberlaarzen staan en ze heeft zelfs een eigen kalf dat ook Polleke heet. Opa en oma zijn gelovig terwijl Polleke 'niets van haar geloof is'. Toch vinden opa en oma dat Polleke heel mooi kan bidden. Polleke probeert het geloven te begrijpen

wie dit niet leest
is gek

en gaat zelfs op bezoek bij Maria in de katholieke kerk, die bij haar in de buurt staat. Misschien kan Maria voor een wonder zorgen nu haar opa zo ziek is.

Als opa weet dat hij niet meer beter zal worden neemt hij Polleke mee naar het mooiste plekje van de wereld, de begraafplaats achter zijn protestantse kerk. Hij geeft Polleke een klapstoeltje. Een stoeltje om op dat mooiste plekje te kunnen zitten en om gedichten te schrijven als opa dood is. Opa legt uit dat het niet erg is dat hij dood gaat, want waar hij heen gaat is het voor altijd vrede. Polleke vindt het wel erg. Zij is verdrietig en kwaad op Maria, die bij nader inzien maar schaaapachtig staat te glimlachen.

De thema's die in het boek aan de orde komen zijn niet kinderachtig, maar horen wel bij het leven. Polleke laat daarin het perspectief van een kind zien. Ze laat zien welke verantwoordelijkheid een kind kan voelen voor bijvoorbeeld een verslaafde ouder. Ze laat zien hoe ingrijpend ziekte en dood van een grootouder kunnen zijn. Polleke laat ook zien wat het is om in een multi-etnische en multi-culturele samenleving te leven. Op school zijn zij en Caro de enige Nederlandse kinderen in de klas. Als de andere kinderen in de klas beweren dat Nederlandse kinderen niet genoeg respect voor hun ouders hebben, vraagt de meester aan Caro en Polleke te reageren. Caro zegt niets, dus Polleke hangt beleefd en enigszins vermoeid 'het Nederlandse kind' uit en geeft een antwoord. Als ze weer iets verkeerd zegt, hoort ze dat ze een vooroordeel heeft. Consuelo zit ook bij Polleke in de klas. Ze is gevlucht uit Mexico en is Polleke's vriendin geworden. Als Consuelo fouten maakt met het Nederlands ziet Polleke het als haar taak die te verbeteren. Polleke gaat met Mimoen. Hij is een Marokkaan en zijn ouders vinden dat hij niet meer met Polleke mag omgaan. Hun verschillende etnische en culturele achtergronden maken hun liefde eigenlijk onmogelijk. Maar ze zijn verliefd op elkaar en trouwen voor de nep en met veel gegiechel in de kerk van Maria.

Polleke lijkt te dansen tussen de werelden waarin ze leeft. Ze leeft met kinderen met een andere etnische achtergrond. Ze leeft in de stad van haar huis en op het platteland van haar grootouders. Ze giechelt om de keurige mevrouw, die de nieuwe schoonmoeder van haar moeder wordt. Ze probeert mee te zoemen met de groep die mediteert in het Spiritueel Centrum van haar vader. Ze vraagt oma om voor opa te bidden. Polleke is een postmodern mens bij uitstek, ze beweegt zich gemakkelijk tussen verschillende mensen en culturen. Maar je kunt ook zeggen dat Polleke een kind is met een groot aanpassingsvermogen. Haar vader Spiek heeft 'zichzelf' gevonden. Wat grote mensen bedoelen als ze het over 'zichzelf' hebben snapt Polleke niet. Zij is gewoon Polleke, twaalf jaar, de dochter van Tina en Spiek en dichter. Volgens Polleke moet je gewoon iets doen en wat je doet, dat ben je.

Guus Kuijer heeft met Polleke wederom een prachtig personage gecreëerd. Dit boek is verfrissend en tegelijk oer-Hollands. Het mooiste plekje op aarde is het polderlandschap achter de kerk, met opentrekkende luchten, scherp licht en waar de wind waait. De toon is ouderwets tolerant en op een vrolijke manier worden de geneugten en de makke van ons pluriforme landje geschetst. Polleke is een nuchter meisje, maar misschien is alles aan haar verhaal een beetje te: te veel problemen, te politieke correct, te wijs en te volwassen. Toch mag je de boeken van Polleke niet missen, want ze zijn zoou leuk.

Femke Takes is als AOI verbonden aan de Vakgroep Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde, afdeling Opvoedingsfilosofie van de Katholieke Universiteit Nijmegen.